

MỘT SỐ NỘI DUNG ĐÁNG CHÚ Ý TRONG DỰ THẢO LUẬT BẢO VỆ DỮ LIỆU CÁ NHÂN

PHƯƠNGUYÊN

Vấn đề về bảo vệ dữ liệu cá nhân hiện được quy định tại Nghị định số 13/2023/NĐ-CP về Bảo vệ dữ liệu cá nhân của Chính phủ ban hành ngày 17/04/2023 (**Nghị định 13**). Tuy nhiên, thực tiễn thi hành Nghị định này đặt ra yêu cầu ban hành một văn bản luật chuyên biệt về bảo vệ dữ liệu cá nhân, nhằm đảm bảo tính nhất quán với hệ thống pháp luật trong nước và tương thích với các thông lệ, pháp luật quốc tế. Luật mới sẽ không chỉ nhằm bảo vệ quyền dữ liệu cá nhân mà còn nâng cao trách nhiệm của các bên liên quan, đồng thời ngăn chặn hành vi xâm phạm. Đặc biệt, các quy định trong luật cần tuân thủ Hiến pháp 2013 và các cam kết quốc tế mà Việt Nam tham gia. Để đáp ứng yêu cầu này, Bộ Công an đã xây dựng Đề nghị xây dựng Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân (**Dự thảo Luật**) với một số điểm đáng chú ý như sau:

Quy định về đối tượng áp dụng và định nghĩa về dữ liệu cá nhân

Dự thảo Luật quy định đối tượng áp dụng gồm: (i) Cơ quan, tổ chức, cá nhân Việt Nam; (ii) Cơ quan, tổ chức, cá nhân nước ngoài tại Việt Nam; (iii) Cơ quan, tổ chức, cá nhân Việt Nam hoạt động tại nước ngoài; (iv) Cơ quan, tổ chức, cá nhân nước ngoài trực tiếp tham gia hoặc có liên quan đến hoạt động xử lý dữ liệu cá nhân tại Việt Nam; (v) Cơ quan, tổ chức, cá nhân thu thập, xử lý dữ liệu cá nhân của người nước ngoài trên phạm vi lãnh thổ Việt Nam. So với Nghị định 13, Dự thảo Luật bổ sung đối tượng (v) nêu trên. Điều này thể hiện sự chú trọng đến việc bảo vệ dữ liệu cá nhân không chỉ đối với công dân Việt Nam mà còn cả đối với người nước ngoài đang sống, làm việc hoặc có liên quan đến hoạt động tại Việt Nam.

Ngoài ra một số định nghĩa như dữ liệu cá nhân, dữ liệu cá nhân cơ bản, dữ liệu cá nhân nhạy cảm tại Nghị định 13 đã được ghi nhận tại Dự thảo Luật. Dự thảo Luật bổ sung trường thông tin về người sử dụng đất, dữ liệu đất đai có chứa thông tin về người sử dụng đất là một loại dữ liệu cá nhân nhạy cảm. Các định nghĩa này được quy định để phù hợp với các văn bản pháp luật có liên quan tới dữ liệu cá nhân như Bộ luật Dân sự 2015, Luật Căn cước 2023, Luật Khám bệnh, chữa bệnh 2023... và tính chất quan trọng của từng loại dữ

liệu cá nhân.

Về nguyên tắc bảo vệ dữ liệu cá nhân

Bên cạnh việc kế thừa các nguyên tắc từ Nghị định 13, Dự thảo Luật nhấn mạnh nguyên tắc “*Dữ liệu cá nhân không được mua, bán dưới mọi hình thức*” tại khoản 1 Điều 3 Dự thảo Luật để tạo cơ sở pháp lý cho việc ngăn chặn và áp dụng chế tài đối với các hành vi mua bán dữ liệu cá nhân, đặc biệt là dữ liệu cá nhân nhạy cảm trên thực tế. Ngoài ra, Dự thảo Luật bổ sung nguyên tắc “*Dữ liệu cá nhân thu thập phải phù hợp và giới hạn trong phạm vi, mục đích cần xử lý. Công ty mẹ, công ty con và mỗi công ty trong thành viên tập đoàn kinh tế, tổng công ty có trách nhiệm bảo vệ dữ liệu cá nhân độc lập theo quy định của pháp luật. Sự đồng ý của chủ thể dữ liệu đối với một công ty không đồng nghĩa với việc đồng ý cho toàn bộ các công ty trong thành viên tập đoàn kinh tế, tổng công ty xử lý dữ liệu cá nhân*” tại khoản 4 Điều 3 Dự thảo Luật. Nguyên tắc này đảm bảo tính minh bạch và trách nhiệm riêng biệt cho từng công ty trong hệ sinh thái tập đoàn, ngăn ngừa tình trạng lạm dụng dữ liệu cá nhân thông qua chia sẻ không được phép. Tuy nhiên, nguyên tắc này cũng đặt ra thách thức đáng kể trong việc quản lý dữ liệu đối với các tập đoàn lớn, nơi việc chia sẻ dữ liệu nội bộ thường đóng vai trò quan trọng trong vận hành và phát triển kinh doanh. Do đó, doanh nghiệp cần tính đến việc xây dựng cơ chế quản lý dữ liệu cùng với việc tối ưu hóa quy trình tuân thủ liên quan trong trường hợp nguyên tắc này được thông qua và có hiệu lực.

Quy định bảo vệ dữ liệu cá nhân trong giám sát

và tuyển dụng lao động và dịch vụ mạng xã hội, dịch vụ truyền thông

Một là, trong giám sát và tuyển dụng lao động

Điều 26 Dự thảo Luật quy định một số nghĩa vụ của nhà tuyển dụng/người sử dụng lao động liên quan đến dữ liệu cá nhân như sau:

- (i).** Chỉ được yêu cầu cung cấp các thông tin trong danh sách nội dung đã công khai tuyển dụng hoặc hồ sơ người lao động **(NLĐ)**;
- (ii).** Các thông tin được cung cấp trong hồ sơ NLĐ được xử lý theo quy định của pháp luật và phải được sự đồng ý của chủ thể dữ liệu;
- (iii).** Hồ sơ NLĐ được lưu trữ có thời hạn theo quy định của pháp luật và phải được xóa khi không còn yêu cầu hoặc kết thúc thời gian theo quy định;
- (iv).** Khi dữ liệu cá nhân của NLĐ được cập nhật lên hệ thống dữ liệu NLĐ toàn cầu:
 - Pháp nhân thu thập và xử lý dữ liệu cá nhân phải chứng minh được việc thu thập và xử lý dữ liệu là hợp pháp;
 - Chủ thể dữ liệu chịu trách nhiệm về tính hợp pháp của thông tin do mình cung cấp.
- (v).** Ngoài ra, các công ty nước ngoài tuyển dụng và xử lý dữ liệu cá nhân của nhân viên là người Việt Nam đang sinh sống, làm việc trên lãnh thổ Việt Nam phải:
 - Tuân thủ quy định của pháp luật về bảo vệ dữ liệu cá nhân theo quy định của pháp luật Việt Nam;
 - Có văn bản, thỏa thuận, hợp đồng với công ty đầu tư tại Việt Nam về việc xử lý dữ liệu cá nhân của NLĐ;
 - Cung cấp cho công ty đầu tư tại Việt Nam bản sao dữ liệu về nhân viên là người Việt Nam đang sinh sống, làm việc trên lãnh thổ Việt Nam để tuân thủ các quy định của pháp luật khi cần thiết.

Hai là, trong dịch vụ mạng xã hội, dịch vụ truyền thông

Tổ chức, cá nhân cung cấp dịch vụ mạng xã hội, dịch vụ truyền thông được cung cấp trực tiếp đến người xem thông qua không gian mạng (OTT) có trách nhiệm như sau:

- (i).** Bảo vệ dữ liệu cá nhân của công dân Việt Nam khi hoạt động tại thị trường Việt Nam hoặc xuất hiện trên kho ứng dụng di động cung cấp cho thị trường Việt Nam;
- (ii).** Thông báo rõ ràng nội dung dữ liệu cá nhân thu thập khi chủ thể dữ liệu cài đặt và sử dụng mạng xã hội, dịch vụ OTT. Không thu thập trái phép dữ liệu cá nhân và ngoài phạm vi theo thỏa thuận với khách hàng;
- (iii).** Không được yêu cầu chụp ảnh căn cước công dân, chứng minh nhân dân làm yếu tố xác thực tài khoản;

(iv). Cung cấp lựa chọn cho phép người dùng từ chối thu thập cookies và chia sẻ cookies;

(v). Cung cấp lựa chọn “không theo dõi” hoặc chỉ được theo dõi hoạt động sử dụng mạng xã hội, dịch vụ OTT khi có sự đồng ý của người sử dụng;

(vi). Thông báo cụ thể, rõ ràng, bằng văn bản về việc chia sẻ dữ liệu cá nhân cũng như áp dụng biện pháp bảo mật khi thực hiện hoạt động quảng cáo, tiếp thị dựa trên dữ liệu cá nhân của khách hàng;

(vii). Nghe lén, nghe trộm hoặc ghi âm cuộc gọi và đọc tin nhắn văn bản khi không có sự đồng ý của chủ thể dữ liệu là hành vi vi phạm pháp luật.

Các quy định nêu trên đều là điểm mới được ghi nhận tại Dự thảo Luật so với Nghị định 13, nhấn mạnh vào việc kiểm soát chặt chẽ việc xử lý dữ liệu cá nhân. Đặc biệt, các công ty nước ngoài tuyển dụng và xử lý dữ liệu cá nhân của nhân viên Việt Nam đang sinh sống, làm việc tại Việt Nam phải có thỏa thuận với công ty đầu tư trong nước về việc xử lý dữ liệu cá nhân và cung cấp bản sao dữ liệu liên quan đến nhân viên là người Việt Nam. Đối với các nền tảng quốc tế như Meta, YouTube, TikTok, việc tuân thủ khi hoạt động hoặc xuất hiện trên kho ứng dụng tại Việt Nam là bắt buộc, các phương thức xác thực tài khoản yêu cầu chụp ảnh căn cước công dân, chứng minh nhân dân cũng bị cấm sử dụng. Nhìn chung, các quy định này hướng tới bảo vệ quyền riêng tư của các cá nhân, minh bạch hóa quá trình thu thập và xử lý dữ liệu, ngăn chặn lạm dụng dữ liệu và đảm bảo tuân thủ pháp luật Việt Nam, kể cả với các công ty nước ngoài hoạt động tại Việt Nam.

Chuyển dữ liệu cá nhân ra nước ngoài

So với Nghị định 13, Dự thảo Luật bổ sung quy định về các trường hợp chuyển dữ liệu cá nhân ra nước ngoài, bao gồm:

- (i).** Chia sẻ dữ liệu cá nhân với người nhận ở ngoài lãnh thổ Việt Nam;
- (ii).** Chia sẻ dữ liệu cá nhân tại một hội nghị, hội thảo, các cuộc họp, thảo luận ở nước ngoài;
- (iii).** Gửi tài liệu hoặc email chứa dữ liệu cá nhân cho người nhận ở ngoài lãnh thổ Việt Nam;
- (iv).** Công bố dữ liệu cá nhân trên không gian mạng khiến người ở ngoài lãnh thổ Việt Nam nhận được;
- (v).** Cung cấp dữ liệu cá nhân cho tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân khác để thực hiện hoạt động kinh doanh;
- (vi).** Cung cấp dữ liệu cá nhân thực hiện nghĩa vụ pháp lý ở nước ngoài hoặc theo pháp luật của quốc gia sở tại.

Dự thảo Luật cũng kế thừa các yêu cầu về chuyển dữ liệu cá nhân ra nước ngoài, bao gồm: (i) lập Hồ sơ đánh giá tác động chuyển dữ liệu cá nhân ra nước ngoài (**Hồ sơ ĐGTĐ**); (ii) gửi Hồ Sơ ĐGTĐ đến Cơ quan chuyên trách bảo vệ dữ liệu cá nhân trong thời gian 60 ngày kể từ ngày tiến hành xử lý dữ liệu cá nhân; (iii) luôn có sẵn Hồ sơ ĐGTĐ để phục vụ hoạt động kiểm tra, đánh giá của Cơ quan chuyên trách bảo vệ dữ liệu cá nhân; (iv) hoạt động kiểm tra việc chuyển dữ liệu cá nhân ra nước ngoài 01 lần/năm.

Có thể thấy các trường hợp như chia sẻ dữ liệu tại hội nghị, gửi tài liệu qua email, hay công bố dữ liệu trên không gian mạng đã phản ánh thực tiễn hoạt động trong môi trường toàn cầu hiện nay. Việc quy định cụ thể các trường hợp chuyển dữ liệu cá nhân ra nước ngoài sẽ giúp các tổ chức và cá nhân dễ dàng nhận thức và tuân thủ quy định. Tuy nhiên, với yêu cầu khắt khe về thủ tục và việc kiểm tra thường niên có thể tạo ra thách thức cho tổ chức, doanh nghiệp. Để đảm bảo tính khả thi trong thực tế, cần có sự linh hoạt và hướng dẫn chi tiết cho các tổ chức, doanh nghiệp trong quá trình triển khai.

Với những điểm mới đáng chú ý, Dự thảo Luật không chỉ đáp ứng yêu cầu bảo vệ quyền lợi cá nhân mà còn phù hợp với xu thế toàn cầu trong việc bảo vệ dữ liệu cá nhân, hướng tới một môi trường số an toàn và bền vững tại Việt Nam. Hiện nay, Dự thảo Luật đang trong giai đoạn lấy ý kiến đóng góp từ các cơ quan, tổ chức, cá nhân, dự kiến sẽ được Quốc hội thông qua tại Kỳ họp Quốc hội thứ 9 vào tháng 05/2025. Doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân có thể tham gia đóng góp ý kiến và cần theo dõi quá trình hoàn thiện Dự thảo Luật để kịp thời cập nhật và tuân thủ các quy định mới khi Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân có hiệu lực.